

تۈرك يوردى، نىك بويىل آيۈنە ارىنە شىبە ازىلەرتە
نقىم ايدە جىكى رىزانە دىكتا بىلەك اسملىرى وىندە جەزى
قىياغلك ايلگىچى، ارمىيى دورىجى صىفە لىزمە باصلەشدر.

تۈرك يوردى

ناشرى : تۈرك يوردى

مدبرى : آق چۈرە اوغلى يوسف

يىل ۱۳۳۲ ۱۰ صايى ۷ ۲ حىزان ۱۳۳۲ يىل ۵ جلد ۱۰ صايى ۱۱۱

آلتایله طوغری

باشی انجی بیك ۱۲ انجی صایسندهدر.

بیل ۳ - جلد ۶ - صای ۹۹ انقطاعه اوغرامشدی

اغلب احتمالدرکه قازاقستانک نور هدایتی ابتدا آلتون اوردو طرفلرنده طلوع ایتمشدر. معلوم اولدیغه کوره جوجی اولوسی خانلردن چنکیزک خفیدی یاخود خفیدی نك اوغلی «بورکا اوغلان» ابتدا دین مبین اسلامی قبول ایدهدرک، ناصرالدین ابوالعالی برکه خان عنواتی آلمشیدی. ایشته برکه خان دورندن اعتباراً جوجی اولوسنده دین اسلام انتشار ایتمهک باشلامشدر. فی الواقع بودورک، اسلامک دائرة نفوذی هنوز بک واسع دکلدی. سرای شهری، اوردو منسوبینی بر طرفدن یواش یواش اسلامیت ایله الفت پیدا ایتدکاری کی، دیگر طرفندن ده تماسده بولندقلری قبائله تلقیح اعتقاد ایدیورلردی. بوصورتله اسلامیت ایچون اولوسک هر طرفنده بوتون قبیله وحقی عالهلر ایچنده معتقدلر بولمغه باشلادی. فقط اسکی دین واعتقادلرینه، شامونیدکه صادق قالانلرده یوق دکلدی. فقط بو صداقت جوق دوام ایدهدی، اسکیلک، یکیلکه، جهلده علمه قارشى دایانامدی، سوندی...

برکه خاندن ربع عصر قدر بر زمان سوکرا اوردو مرکزى، سرای شهری ولوموقت بر زمان ایچون اولسون عالم اسلامک شمالده کی بغدادی اولمش ایدی. بورایه اسلام دنیا سنک هر طرفدن بر جوق اکابر علما کله رک توطن ایتدیلر. سید جلال الدین، قطب الدین الرازى، احمد بن محمد الجندی کی مؤلفلر اک نفیس اثرلرینی بوراده میدانه کتیردیلر. «وزبک» [۱] خاگ سرایى علما ایچون دائماً آجق بولنوردی. بویوک علم مجلسلری سیرایک کنیش سالونلرنده، خان حضورنده تشکل ایدردی... ایشته اوزبک خان دورنده بوتون قبیله بویوکلری، بوتون ایل الوغلری دین مبین اسلام ایله مشرف اولدیلر. اسلامیت آز بر زمان ایچنده تمامیه تعمم ایتدی.

قازاقلردن قایجاقلیلر ایله آلچینلیرک آراسنه اسلامیتک دخولی ده بو دورلره عائد اولدیغی ظن وتخمین اولنمقدهدر. چونکه جوجی اولوسی بوتون مقدراته آلچینلر، قایجاقلر ایله برابر قاتلامشدر. چغتای اولوسندن بولنان آرغون، نایمان قازاقلری ده آلچین وقایجاقلر ایله دائماً تماسده بولندقلردن اسلامیتی قبول خصوصنده آنلری تعقیب ایتمش اولدقلری دوشونیه بیلیر. بو حاله کوره گهرملرک اسلامیتی دهها سوکرالری وقوعه گلش اولمق لازم کلیر. چونکه آنلرک یوردلری اسلامیتک تعقیب ایتدیکی یولک دهها اوزاقلرنده بولنیوردی. بودورلردن بر بوجوق، ایکی عصر سوکرا وقوعه کلن قازاق اتحادی ده اسلامیتک بالعموم صای آریده (قازاقستانده) تعممنه یاردم ایتمش اولابیلیر.

شو مطالعهیه کوره اون یدنجی عصرک ابتدالرنده ابوالخیر خان دورنده باشلایان روس استیلاسی اسلامیتک قازاقستانه بدایت نفوذندن دورت عصره قریب بر زمان سوکرا وقوعه گلش دیمکدر. ایشته قازاقلرک اسلامیتی عصر رسالته، خلفاً راشدین دورینه قدر اوزانمامقله برابر، روسلرک

[۱] اوزبک خاگ انبی عیبات الدین اولوب طغرل بن منکو نیور خاگ اوغاید. ۷۴۱ - سنه هجریه سی سرای

شهرنده وفات ایتمشدر.

استیلاسه مصادف اوله جق قدریکی ده دکلدر. شو قدر وارکه قازاقلرک احوال دینه لرنده کی که وشکلک آتی یدی عصرلق مسلمان اولدقلری حقنده کی اعتقاده نقیصه ویریور. فقط بو که وشکلکک اسبابی باشقه زمینلرده، باشقه حاللرده آرامق دها مناسب اولور فکرندیز.

کوجهلک حیاتی قازاقلری خارجه، خارجدن کلن تأثیراته قارشى لاقیدلکه، دیگر طرفندنه عنعنات والهامات عرقیه قارشى صداقه سوق ایتشدرد. آنکچون قازاقلر کندى عرف وعادتلرینی، دوشونجهلرینی، طرز حیات ومعیشتلرینی محافظه ایتک خصوصنده پک محافظه کاردرلر. ایشته بو محافظه کارلق دین، اعتقاد خصوصنده کنديسنى کوسترمکدن خالی قالماش، قازاقلرک اسلامیت ایله الفت پیدا ایتلری ده عصرلرک کچمسنه توقف ایله مشدرد.

قازاق قادینلری اسکیدن عبادات اسلامیه ایله تشائم ایدرلرمش. کلن قضا وبلالری ارککلرینک آره صره قيلمش کبی اولدقلری نمازلرک شامتندن عدايدرلرمش. وقتيله قازاقلرک دینی اولان شامونی مذهبک روحانیلری بقایاسندن اولدقلری مظنون باقصی لر ال آلتندن قادینلره یاردمده بولنورلرمش... فقط بوتون بونلره رغماً دین مبین اسلامک قازاقلر آراسنده پک متین بر موقع اشغال ایتکده، وکیتدکده ایکنجی طبیعتاری حالته کیرمکده بولندینی کوریلور. شمدیلک قازاقستانک هرطرفنده دینه قارشى بویوک بر تسلیمیت، صمیمی بر احترام پرورده ایدیلدیکی هر وسیله ایله کندينى کوستیر.

دینده کی قصور ونقصانلری هرطرفنده اعتراف اولنیور. ایشته بو اعترافک نتیجه سیله درکه همان ربع عصردن زیاده بر زماندن بری قازاقلر تحصیله پک زیاده اهمیت ویرمکده درلر. معیشتی آزچوق تأمین ایدیلش بولنان غائله لر اوغللرینی مطلقاً شهرلرده کی مکتب ومدرسه لره کوندره رک تربیه وتحصیل ایتدرمکی کنديلرینه بوروج بیلورلر. کندي ایللرینه معلم جلب ایده رک اوغل وقیزلری اوقوتدرمقده بوکون پک زیاده شایع اولمشدرد. آستراخان، اورنبورغ، وترویسکی، قارغالی، وحتی خیوه، بخارا، تورکستان.. کبی قازاقستان حدودنده کی شهر وولایات مدرسه لری طلبه سنک اوج دورت آیلق ایام تعطیلیه ده قازاقلر آراسنه طاغیله رق خصوصی معلمک ایله خیلی خدمتده بولندقلری ده شایان تذکاردر. مشایخک دخی دینک بیرلشمه سی خصوصنده پک بویوک یاردملری اولدینی سولنمکده در. فکریمه کوره یکریمی بش، اوتوز سنه یه قدر قازاق کنجلری آراسنده اوقویوب یازمق بیلمین کیمسه قالمیه جنی محقق کبی کایور. شو حاله نظراً حسیات دینه نک حقیله انکشافی سایه سنده بوتون قازاقلرک یواش یواش دائرة مدنیته داخل اولملری ده شه سز عد اولنور.

دارالفنون تاریخ دین اسلام مدرسی: مهلم ثابت

مطبوعات

«اقتصاد خزینه اوراقی»

«اقتصاد مجموعه سی» مترقی بر تکامل ایله انتشارده دوام ایدیور. هر نسخه سنده مفید معلومات ومطالعاته مصادف اولیوروز. هله صوک چیقان ساییلرنده اوقودیغمز اسماعیل رفقی وچ. امضالی صره مقاله لر جدا قیمتی واهمیتی اثرلردی. آلمانلرک مملکت مزه دائر اقتصادی تشبثلرندن، اقتصادی مقاله،